

Afvandingen af Sundby Nor blev aldrig effektiviseret

Et interessentskab opnåede kongelig bevilling i 1867 til at opføre den 400 meter lange dæmning, som afsnørede 25 hektar af Guldborg Sund.

Om dæmningen allerede dengang blev anlagt med den robuste stensætning, der præger den i dag, vides ikke, men derimod har dæmningen næppe nogensinde været andet og mere end en sikring mod oversvømmelser fra sundet. Den var forsynet med en sluse, der tillod vandet fra åen at løbe ud, men lukkede i og blokerede ved højvande. Åløbet, der gik nord om Sundby, er i dag rørlagt.

Sundby Nor Inddæmning

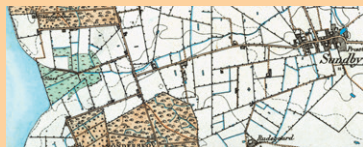
Inddæmmet vig på 25 hektar fra 1867, en kilometer syd for Guldborgsund Bro på Falster-siden.

Forsøgt effektiviseret med statsstøtte i 1951, men projektet blev afvist på grund af udgiftens størrelse.

Kortene er fra ca. 1820, ca. 1870, 1888 og 1995.

Guldborgsund Kommune.

Koordinater: 6083123, 677287.

I 1946 ansøgte lodsejerne om økonomisk støtte fra Landbrugsministeriet til en effektivisering af afvandingen, dvs. ved hjælp af kunstig udpumpning. Det har vel været tanken, at man gerne ville dyrke korn og roer i stedet for fugtige enge.

I første omgang fik man ja til ansøgningen, men i anden omgang blev det et nej. Undervejs fik en af Lolland-Falsters store landvindingsmænd en uhørt dårlig behandling. Han blev offer for det bigotteri, der fulgte i kølvandet på det kaotiske retsopgør efter de fem onde år.

Retsopgøret i Sundby Nor

Sundby Nor blev skueplads for en af de mere urimelige afstraffelser af en ikke-skyldig person i retsopgøret efter den tyske besættelse. Strafadmålingen til de skyldige var ofte præget af tilfældigheder, men også uskyldige kunne blive ramt af rygter og sladder, uden at den berørte nogensinde opdagede, hvad der var hændt ham.

Den berømmede ingeniør, der byggede pumpestationen ved Kramnitze og tømte den flere tusinder hektar store Rødby Fjord tilbage i 1927 – og fik sit personlige ridderkors af Kong Chr. X i 1930 – han blev afstraffet i Sundby Nor, til trods for at han aldrig havde været anklaget endsige dømt for noget som helst.

Rødby-ingeniøren H. M. Markersen blev både kørt over og ud på et sidespor efter maj 1945 – mest under vægten af den offentlige mening. Han mistede sin plads i Rigsdagen, i det konservative parti og i Kraks Blå Bog. Årsagen var den enkle, at Markersens datter havde giftet sig med en nazist i 1940. Det var den 50-årige lensgreve Heinrich Carl von Schimmelmänn på godset Lindenberg i Nordjylland.

I sommeren 1945 blev von Schimmelmänn arresteret og i november 1946 dømt efter »Tillæg til Borger-

lig Straffelov angående Forræderi og landsskadelig Virksomhed«. Ifølge dombogen havde lensgreven været medlem af det danske nazistpartis Storråd, dvs. DNSAP's øverste ledelse, bestyrelsesformand for det nazistiske dagblad »Fædrelandet«, medlem af præsidiet for Schalburgfonden, der bl.a. støttede hvervningen af frivillige til Østfronten, samt i bestyrelsen for »Danske Frontkæmperes Venner«.

Under retssagen optrådte Markersen som karaktervidne og udtalte sig fordelagtigt om svigersønnen, men næppe til nogen nytte. Dommen endte i Højesteret med at koste fire års fængsel samt den halve formue.

På grund af svigersønnen kom Markersen i offentlighedens søgelys, og de konservatives æresdomstol kunne ikke have en sådan mand siddende som repræsentant for det parti, han havde været medlem af hele sit voksne

Dette maleri af Henrik Marquard Markersen (1881-1968) hang i hjemmet på Stationsvej i Rødby, og det vidner om Markersens store popularitet i vide landbokredse. I 1953 tog proprietær Jens Chr. Welling (1886-1979) fra Sebbesund initiativ til en pengeindsamling, så man kunne betale en portrætmaler for at udføre et maleri af H.M. Markersen. Welling kontaktede de lods-ejerudvalg, som Markersen i tidens løb havde arbejdet for, og overalt var man parat til at yde et bidrag. Da indsamlingen var gjort op, rakte pengegaven også til et maleri af fru Markersen.

Den robuste 400 meter lange dæmning er stadig intakt, hvorimod selve slusen var defekt og utæt med saltvand pibende ind ved forfatterens besøg i februar 2014.

liv. Den 5. maj 1946 måtte Markersen forlade Rigsdagen. Derefter røg han også ud af Kraks Blå Bog, hvor han havde været omtalt lige siden 1927 efter tørlægningen af Rødby Fjord og udnævnelsen til ridder af Dannebrog. Men her stoppede afstraffelsen

ikke. Det fremgår af dokumenterne i Statens Landvindingsudvalgs arkiver vedrørende projektet Sundby Vig.

I marts 1946 indstillede Statens Landvindingsudvalg, at der skulle bevilges 75.000 kr. (1,6 mio. kr. i 2013-værdi) til »forbedret kunstig afvanding« af Sundby Vig på Falster. I sin indstilling skrev udvalgsformanden, at H.M. Markersen var blevet bragt i forslag af lodsejerne som teknisk sagkyndig. Han var dog endnu ikke blevet spurgt. Det burde først konstateres indenfor landvindingsudvalget, om »der er uvilje herimod«.

Og så havde formanden tilføjet sin personlige mening med spids blyantskrift: »Dette var skrevet inden Markersen blev sat for konservativ æresret. – Jeg mener dog bestemt, at der ikke er noget nazistisk ved Markersen, og at han blot har dummet sig i Schimmelmänn-sagen.«

Denne bemærkning udløste følgende kommentarer fra de øvrige udvalgsmedlemmer:

Hedeselskabets direktør Niels Basse, der sad i udvalget, slog straks tonen an: »Jeg foreslår civilingeniør E. Steenstrup

som tilsynsførende«. Folketingsmand Olav Øllgaard (V) var også imod Markersen, men foreslog, at »man tager ing. Ebert, Hedeselskabet i Slagelse, til tilsynsførende«. Så var Finansministeriets kontorchef Svend Alstrup mere direkte i tonen: »Er ikke bekendt med Hr. Markersens eventuelle forhold i national eller unational henseende, men ganske bortset herfra gjorde det vist ikke noget at tage en anden«.

H.M. Markersen fik ikke projektet, selvom lodsejerne havde peget på ham. Han blev vraget til fordel for Hedeselskabets ingeniør Frode Ebert.

I øvrigt blev Sundby Vig-projektet aldrig til noget. Det blev henlagt i 1951, da licitationen viste, at udgifterne måtte forventes at blive 100.000 kr. – og ikke de oprindeligt budgetterede 75.000 kr.

KILDER

Andersen, Ernst: Fra Juraens Overdrev. G.E.C. Gads Forlag. København 1953.

Forfatterens besøg på lokaliteten, 27. februar 2014.

Statens Landvindingsudvalg, j.nr. 1007. Rigsarkivet.

Når slusen lukker ved højvande i Guldborg Sund, kan åens vand ikke komme ud, og det stiger derfor op og trænger ind på de lavestliggende arealer. I stedet for vigen, der blev inddæmmet, opstår der i perioder et vandfyldt nor bag dæmningen. Det består af lavvandede småøer, eng og begyndende rørskov og rummer uden tvivl et rigt fugleliv. Noret overskues bedst fra Nordskovvej eller direkte fra dæmningen.

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet i Sundby Nor, så brug dette link: www.dofbasen.dk.

Herunder ses en oversigt over de 36 fuglearter, som er registreret fra **Sundby Nor**, pr. 4. marts 2014. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Fiskehejre	(6/67)	Rørhøg	(1/1)	Hjejle	(2/5)	Rødben	(9/29)
Grågås	(6/686)	Spurvehøg	(1/1)	Vibe	(11/446)	Hvidklire	(10/174)
Gravand	(6/35)	Musvåge	(2/2)	Krumnæbbet Ryle	(1/1)	Svaleklire	(3/3)
Pibeand	(2/12)	Fjeldvåge	(1/1)	Almindelig Ryle	(2/2)	Tinksmed	(10/31)
Knarand	(4/11)	Tårnfalk	(2/2)	Brushane	(8/42)	Mudderklire	(1/2)
Krikand	(7/181)	Blishøne	(1/3)	Dobbeltbekkasin	(3/42)	Hættemåge	(1/50)
Gråand	(1/4)	Strandskade	(7/15)	Småspove	(1/1)	Landsvale	(1/50)
Spidsand	(1/2)	Klyde	(11/121)	Storspove	(4/5)	Hvid Vipstjert	(1/2)
Rød Glente	(1/1)	Stor Præstekrave	(3/3)	Sortklire	(2/2)	Stær	(1/50)